Parisa Liljestrands: Anförande vid evenemang om hågkomstresor till Norge

Talare	Datum	Plats
Parisa Liljestrand Kulturminister	13 november 2025	Stockholm

”Den som sover i en demokrati, vaknar upp i en diktatur.” Citatet är av Otto Gritschneder och är en uppmaning till oss alla. Jag har förstått att citatet löper som en röd tråd genom de hågkomstresor som Voksenåsen anordnar för svenska elever och lärare, bland annat med stöd från den svenska regeringen.

Citatet handlar om ansvar.

Det gör en hågkomstresa också.

Ansvar att minnas. Ansvar att lära av historien. Ansvar att vårda den demokrati och frihet vi lever i idag. Och att markera och stå upp mot de krafter som vill splittra, som inte tror på allas lika värde, som vill skuldbelägga och hitta enkla lösningar på komplexa problem.

Förintelsen är den mörkaste delen av vår historia. Så många fick sätta livet till, och så många förlorade sina nära och kära, i det dödens maskineri som Nazityskland skapat. Inte minst alla de hundratals norska judar som mötte döden i Auschwitz-Birkenau.

I år markerar vi 80 år sedan slutet på Förintelsen och befrielsen av koncentrations- och förintelselägret Auschwitz-Birkenau. Förra året fick jag följa med svenska elever på en hågkomstresa just dit. Det var oerhört rörande och gripande för mig, så jag vet att en hågkomstresa blir ett minne för livet.

Och nu, när allt fler av de överlevande som kan vittna om det fasanfulla de upplevt tyvärr lämnar oss, är platserna fortsatt våra minnen.

Det är viktigt att förstå att Förintelsen inte var något som bara hände där, där borta i Polen.

Det hände också här, inte minst i vårt grannland Norge. Så nära oss. Närheten och likheten mellan våra länder och kulturer är stor. Det gör att en hågkomstresa till Norge blir stark på ett annat sätt – det hände här.

Sverige och Norge är sammankopplade på så många sätt. Inte minst genom alla de modiga norrmän som, med kontakter på den svenska sidan och med livet som insats, hjältemodigt räddade judar, motståndsmän och andra som behövde fly naziockuperade Norge till Sverige.

Regeringen har inte bara ökat medlen till hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser, utan också permanentat dem.

Ökat medlen för att vi är övertygande om att dessa resor bidrar till att ge elever och skolpersonal ökad förståelse för antisemitism, både historiskt och idag. Och den förståelsen behövs verkligen. Därför tycker vi att det är angeläget att fler får ta del av hågkomstresorna.

Permanentat för att detta är en så viktig verksamhet och då tycker vi att statens stöd på området ska präglas av långsiktighet och kontinuitet.

Regeringen har därför skjutit till ytterligare 2 miljoner kronor till hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser för 2026. Därmed uppgår medlen för hågkomstresor till 8 miljoner kronor för 2026 och framåt.

Som jag nämnde så lämnar dessvärre allt fler av de som överlevde, och kan vittna om, Förintelsen oss. De skapar ett stort tomrum efter sig – inte minst ett pedagogiskt sådant. Många av oss känner nog att något av det starkaste man minns från sin skoltid var när man fick lyssna på en Förintelseöverlevandes vittnesmål.

Och hågkomstresorna börjar ju ofta en tid före själva resan – just i klassrummet. Därför är vi så glada över det nya och innovativa undervisningsmaterialet ”Feldmanfallet” som tagits fram på uppdrag av Svensk-norska samarbetsfonden. Och minst lika glada är vi över att intresset från lärare och elever verkar vara så stort.

För vi står onekligen i en tid när vi behöver nya pedagogiska grepp för att

undervisa om Förintelsen men också de krafter och mekanismer som ledde fram till den.

Jag vet att det står på kvällens agenda att prata om skärningspunkten mellan privat och offentligt ansvar och om hur finansieringen av hågkomstresor kan breddas för att även involvera privat finansiering. Det är ett samtal jag ser fram emot! Vissa av er kanske har noterat att det är något jag tror mycket på breddad finansiering som koncept. En breddad finansiering av kultursektorn gör kulturen tillgänglig för fler, bland annat genom att trösklar sänks och nya målgrupper nås. Det ökar inte bara medlen till kulturen i fråga, utan också engagemanget. Och fler som engagerar sig för att bevara minnet av förintelsen behövs.

Låt mig bara avsluta med att säga att jag är glad över att vara här ikväll, i ett rum med krafter som inte sover i demokratin – utan är vakna och målmedvetna. Låt oss fortsatt tillsammans värna demokratin, och minnet av Förintelsen! För allas vår skull!

Tack!

Källa
Manuskript hämtat från regeringen.se (2025-11-13)

Taggar
Minnestal, Moderaterna, Politiska tal

URI
https://www.svenskatal.se/tale/parisa-liljestrands-anforande-vid-evenemang-om-hagkomstresor-till-norge